

Hoofdpunten Monitoring Rundergezondheidszorg

Derde kwartaal 2013

Diergezondheidssituatie rundvee in Nederland

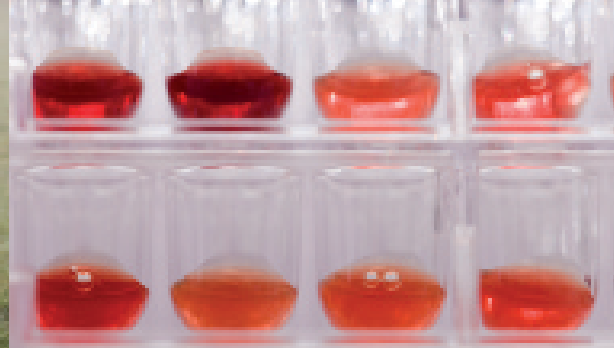
DIERZIEKTE	SITUATIE NEDERLAND	Resultaat monitoring 3 ^e kwartaal 2013
MKZ	Officieel vrij sinds 2001; laatste regionale uitbraken in 1986 en 2001.	
Tuberculose	Officieel vrij sinds 1999; In 2013 besmette dieren op vijf bedrijven getraceerd na import vanaf besmette bedrijven.	
Miltvuur	Niet aangetoond sinds 1994.	
Rabiës	Officieel vrij sinds 2012.	
Aujeszy	Officieel vrij sinds 2004.	
Brucellose	Officieel vrij sinds 1999.	Bij bewaking in bloedmonsters van verwerpers geen infecties vastgesteld.
Leukose	Officieel vrij sinds 1999.	Bij bewaking via tankmelkonderzoek of bloedmonsters slachtlijnen geen infecties vastgesteld.
BSE	Totaal vanaf 1997 88 BSE gevallen. Sinds 2010 geen gevallen meer vastgesteld.	
Bluetongue	Officieel vrij sinds 2012 (alle serotypen).	
Leptospirose	98% van de melkveebedrijven heeft de <i>L. hardjo</i> vrije status. Slechts 2% van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met afweerstoffen*.	Geen tankmelkcomlagen.
Listeria	Bron meestal slecht geconserveerde graskuil.	Eén infectie aangetoond in rund met hersenontsteking.
Q fever	65% van de melkveebedrijven afweerstoffen aangetoond*. 11% van de niet-melkleverende bedrijven heeft dieren met afweerstoffen*.	Twee infecties in nageboorte van verworpen kalveren vastgesteld (IHC test).
Salmonellose	Alle melkveebedrijven weten status via tankmelkonderzoek Q-lip. Bij 7,8% afweerstoffen aangetoond. 14% van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met afweerstoffen*.	Infectie vastgesteld op 444 bedrijven.
Dekinfecties	Laatste 10 jaar geen infecties met <i>Campylobacter fetus</i> ssp. <i>venerealis</i> en <i>Trichomonas foetus</i> aangetoond bij bewaking.	
IBR	44% van de melkveebedrijven IBR vrij of tankmelk onverdacht. 21% van de melkveebedrijven IBR afweerstoffen aangetoond*. 17% van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met IBR afweerstoffen*.	0,1% tankmelkcomlagen bij IBR vrije bedrijven. 0,7% tankmelkcomlagen bij IBR tankmelk onverdachte bedrijven. Bij 16% van de 80 UBN's die neusswabs hadden ingestuurd werd veldvirus aangetoond (geen uitbraken op IBR vrije bedrijven).
Para-tuberculose	98% van de melkveebedrijven heeft een PPN status; 75% status A (2% van de melkveebedrijven is deelnemer Para-intensief programma). Status niet-melkleverende bedrijven onbekend.	
BCK	Infecties met <i>Ovine herpesvirus type 2</i> komen incidenteel voor.	Eén infectie aangetoond bij sectie.
Tekenziekten	Teken besmet met <i>Babesia divergens</i> , <i>Anaplasma phagocytophilum</i> en <i>Mycoplasma wenyonii</i> komen voor in NL.	Eén infectie met <i>Anaplasma phagocytophilum</i> gediagnosticeerd.
BVD	32% van de melkveebedrijven heeft status BVD virus vrij of tankmelk onverdacht. 13% van de melkveebedrijven had een recente BVD virus circulatie*. 21% van de niet-melkleverende bedrijven had een recente BVD virus circulatie*.	BVD type 2 in 2013 totaal 14 keer vastgesteld op vleeskalverbedrijven.
Neospora	Belangrijke oorzaak van verwerpen. 23% van de melkveebedrijven is deelnemer aan tankmelkonderzoek.	Afweerstoffen aangetoond in 19% van de bloedmonsters van verwerpers, ingestuurd voor neospora onderzoek.
Leverbot	Infectie aanwezig, ernst afhankelijk van waterstand en regenval.	Voorjaarsinfectie vastgesteld in 2013; door droge zomer infectie gedaald.

KORT NIEUWS

- **BVD:** 32% van de melkveebedrijven is BVD virus vrij of deelnemer aan het GD-programma BVD tankmelk onverdacht.
- **Paratbc:** 98% van de melkveebedrijven neemt deel aan het landelijke PPN programma. 75% hiervan heeft status A.
- **Salmonella:** Op 444 bedrijven is een Salmonella infectie vastgesteld (alleen resultaten van GD laboratorium). Dit aantal is hoger dan in de weideperiode. Ook internationaal wordt in het 3^e kwartaal altijd een toename van het aantal aangetoonde salmonella infecties gezien. Ter vergelijking met eerdere jaren: in het 3e kwartaal 2012 werden op 560 bedrijven infecties aangetoond; in het 3e kwartaal 2011 op 250 bedrijven; sinds 2010 steeg het aantal aangetoonde infecties omdat veehouders anticipeerde op de salmonella aanpak door de zuivel en daardoor meer monsternormaal instuurden.
- **Listeria:** Bij één rund met hersenvliesontsteking werd bij pathologisch onderzoek een infectie met Listeria aangetoond.

*Eindrapport Specifieke Monitoring 2011-2012; prevalentie studies

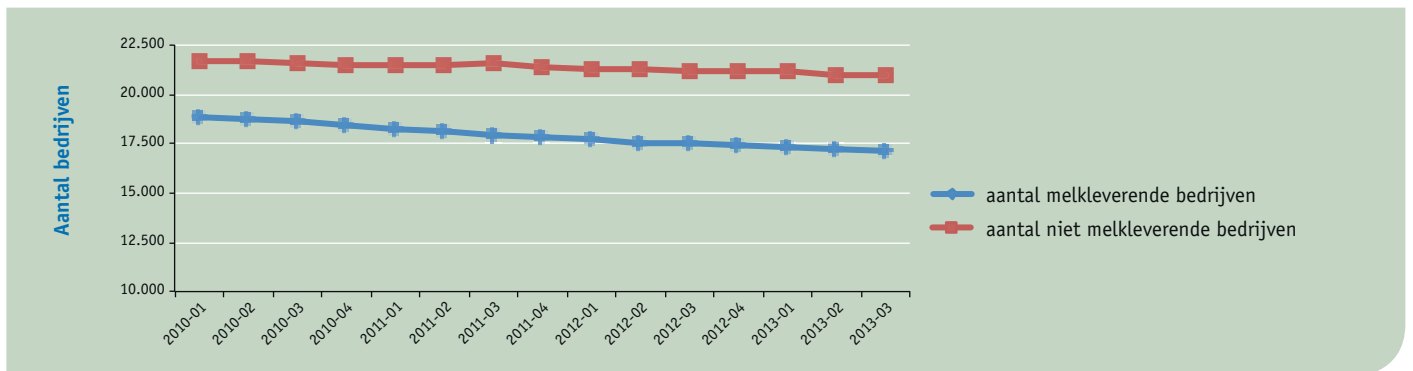
De informatie die in de monitoring wordt gebruikt, wordt op verschillende manieren verzameld. Hierbij ligt het initiatief gedeeltelijk bij dierenartsen en veehouders en gedeeltelijk bij de GD. De informatie wordt integraal geïnterpreteerd om de doelstellingen van de monitoring, het snel signaleren van diergezondheidsproblemen enerzijds en het volgen van meer algemene trends en ontwikkelingen anderzijds, te bereiken. Het ministerie van EZ, PVV en PZ geven financiële ondersteuning aan de monitoring.

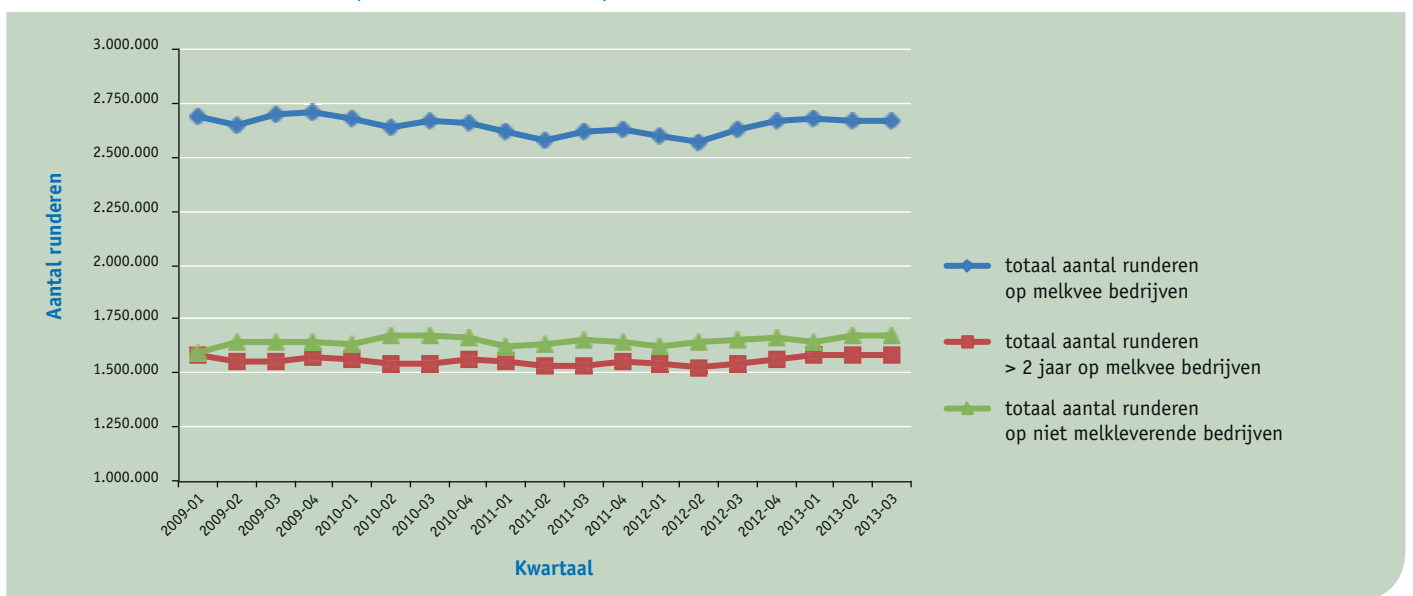
Runder demografie

- 17.132 melkveebedrijven met totaal 2.669.195 runderen (266 bedrijven minder t.o.v. 2012). De bedrijven worden groter, gemiddeld hebben zij 156 dieren, waarvan 92 melkkoeien per bedrijf. 10,4% van de melkveebedrijven heeft een vaste relatie met een jongvee-opfokker, zodat zij samen een epidemiologische eenheid vormen om insleep van ziekten via aankopen te vermijden.
- 20.937 niet-melkleverende bedrijven met totaal 1.677.036 runderen (208 bedrijven minder t.o.v. 2012).

Aantal rundveebedrijven met dieren in Nederland (bron:GD-BRBS)

Aantal runderen in Nederland (bron: GD-BRBS en I&R)

Bijzonderheden

Rundertuberculose (TBC)

In de ons omringende landen zijn – hoewel ze nog een vrij-status hebben (aantal besmette bedrijven < 0,02%) – meerdere TBC uitbraken gediagnosticeerd (zie tabel, bron OIE). In 2013 heeft de NVWA op meerdere Nederlandse bedrijven onderzoek op TBC gedaan aangezien op deze bedrijven dieren waren aangevoerd van besmette buitenlandse bedrijven. Op vijf bedrijven zijn besmette dieren aangetoond.

Deze bedrijven zijn ondertussen na maatregelen weer vrij verklaard.

Omdat TBC een langzaam verlopende ziekte is zonder specifieke verschijnselen (vermageren, verminderde melkproductie en soms hoesten) is het belangrijk alert te zijn op insleep. De situatie in Engeland leert dat na insleep in een regio de ziekte zeer moeilijk onder controle te krijgen is.

Land	Aantal besmettingen in 2013 (bron: OIE)
Oostenrijk	2
België	9
Frankrijk	91
Duitsland	24
Italië	12
Nederland	5
Polen	10
Zwitserland	11
UK	5 (AHVLA website vermeldt 3775 bedrijven in 2012, die vrije status hebben verloren)

BVD type 2, update

Tot en met het derde kwartaal was bij 13 Nederlandse vleeskalverbedrijven BVD type 2 aangetoond. De laatste besmetting van het derde kwartaal werd vastgesteld op 8 augustus 2013. Het 12e bedrijf (rosékalverbedrijf) had bovendien kalveren aangevoerd van een voorpofokbedrijf, waar al BVD2 was vastgesteld (10e geval). Op 1 oktober werd de 14e besmetting met BVD2 vastgesteld op een vleeskalverbedrijf. Infecties werden uitsluitend aangetoond op blankvees- en rosé kalverbedrijven, waarbij steeds kalveren van Duitse herkomst betrokken waren, aangevoerd vóórdat de kanalisatieregeling actief was (m.u.v. het 14e bedrijf). Er is geen BVD2 vastgesteld op melkveebedrijven.

Toename uierontsteking door Klebsiella

In het derde kwartaal van 2013 was er een toename van het aantal meldingen van uierinfecties veroorzaakt door Klebsiella species (*Klebsiella pneumoniae* en *Klebsiella oxytoca*). Deze bacteriën kunnen een ernstige en soms dodelijk verlopende uierontsteking veroorzaken, die slecht te behandelen is. In zowel individuele melkmonsters (van kwartieren met (sub)klinische mastitis) als tankmelkmonsters werd bij bacteriologisch onderzoek, uitgevoerd in het GD laboratorium, vaker Klebsiella aangetoond. De toename begon aan het einde van het tweede kwartaal en nam sterk toe in het derde kwartaal (ten opzichte van het vierde kwartaal 2012 en eerste kwartaal 2013). De besmettingsbron is niet in alle gevallen te achterhalen. Regelmatig raken koeien besmet met Klebsiella via strooisel dat met de bacterie verontreinigd is. Het strooisel kan bij aankoop reeds besmet zijn, of besmet raken in de ligboxen door het uitliggen van melk of bezoedeling met mest. Voornamelijk bij warme en vochtige weersomstandigheden vermenigvuldigen Klebsiella-bacteriën zich explosief. De toename van het aantal meldingen is dan ook passend bij de afgelopen zomer.

Uiergezondheidsproblemen door Mycoplasma

Het afgelopen half jaar kwamen er opvallend meer vragen van melkveehouders en praktiserende dierenartsen binnen over onbehandelbare mastitis aan meerdere kwartieren, veroorzaakt door Mycoplasma. Tevens werden enkele bedrijfsbezoeken afgelegd waar individuele bemonstering (melkmonsters) van alle aanwezige dieren heeft plaatsgevonden.

Mycoplasma (voornamelijk *Mycoplasma bovis*) kunnen bij het rund klinische mastitis aan meerdere kwartieren veroorzaken met een typisch 'zanderig/korrelig sediment' in de melk, die zeer matig tot slecht reageert op antibiotica. Verder kunnen klinische verschijnselen bestaan uit dalende melkproductie, gewrichtsproblemen, luchtwegproblemen bij volwassen dieren en middenoorontsteking bij kalveren. Grootste probleem van een koppelbesmetting met Mycoplasma is dat een (vaak snel verspreidende) besmetting niet met antibiotica beheersbaar is, waardoor het afvoeren van besmette dieren vaak de enige oplossing is. Uit literatuur is bekend dat Mycoplasma vaker voorkomt op grotere bedrijven met aanvoer van runderen. Door de schaalvergroting in de Nederlandse melkveehouderij zal deze aandoening meer voor kunnen gaan komen.